

'Barmhartigheid'

Preek nav Ic 10:25-37

Vriendschapsviering Maria Koningin en Paaskerk Baarn, 15 nov 2015

ds Marleen Kool-Mout

Er zijn ogenblikken dat het er nog meer dan anders om gaat dat wij ons richten op *barmhartigheid*, zo motiveert Paus Franciscus de keuze om een Jubeljaar van barmhartigheid af te kondigen. Wij kunnen dat met hem meevoelen.

Dat deze tijd...zo'n ogenblik is..

Op ons netvlies Parijs die inktzwarte nacht van vrijdag op zaterdag.

De rouw om al die levens die vernietigd zijn. De mensen die zijn weggevaagd.

Aanslagen op zes plaatsen in een stad gaat nog verder dan op één plaats. Dat zaait nog dieper wantrouwen...grotere angst...'ik had het ook kunnen zijn....' dat was wat ieder zich daar in en om Parijs bewust werd...ik had het ook kunnen zijn...die willekeur...We houden ons hart vast. Hoe moet je hier op antwoorden, en wat brengt dat dan teweeg?

Wat betekent dit voor ons zoeken naar samenleven en de grote onderlinge verdeeldheid tov de vele mensen op de vlucht?

In deze context klinkt de roep om barmhartigheid.

Wat ligt er in onze mogelijkheden om een samenleving te vormen, een gemeenschap die veilig is voor ieder? Hoe zullen en hoe kunnen wij samenleven? En wat betekent het dan als wij in de beweging stappen, in die eeuwenoude beweging van barmhartigheid?

Barmhartigheid – of compassie – betekent in de kern van de zaak dat je je wilt laten raken door de ander, dat je niet jezelf innerlijk afsluit, maar gevoelig wilt zijn voor de ander.

Ook als die ander zo anders is dan jij, dan je je nauwelijks iets kunt of wilt voorstellen bij wat een ander beweegt/ meemaakt. Kunnen we dat? Daar zitten grenzen aan...aan ons inlevingsvermogen...inleven in die mannen in Parijs, die daders? Inleven in wat mensen op de vlucht voor de terreur in hun land met zich meedragen?

"Je moet het je willen voorstellen" schreef Marli Huier onze Denker des Vaderlands... vorige maand in Trouw, hoe het is om als vluchteling in een vrachtwagen te stikken of om in het ruim van een boot om te komen.

Niemand wil maar we moeten het ons wel voorstellen.... hoe het geweest is, welke weg iemand heeft afgelegd, wat het betekent om alles wat je dierbaar is geweest achter te laten...te gaan, vol vrees en vol verlangen naar veiligheid, naar toekomst...

Als we dat niet doen, dan verstarren we in onze machteloosheid en keren we ons af.

En dat kan niet. Hun realiteit is verbonden met die van ons...en dat wordt steeds duidelijker. We komen steeds meer oog in oog met elkaar te staan...wat ver weg gebeurde gebeurt steeds dichterbij...

Het is als wat de Parijzenaars zich realiseren: ik had het kunnen zijn. We kunnen ons met die ander identificeren. Dat ontdek je nog meer als je met elkaar aan de praat raakt.

In de Trits toen daar een paar dagen mensen werden opgevangen, sprak ik een jonge vrouw, zittend op de grond haar 3 maanden oude baby aan de borst. Een maand reizen met haar man en schoonfamilie, had ze achter de rug. Ze vertelde over haar eigen familie die nog in Syrië was. Hoe dankbaar ze was dat ze hier was, maar ook hoe ze hen miste...

Ze was geraakt door wat ze hoorde in een kerk waar ze was geweest in Leusden waar ze ook 72 uur waren opgevangen...dat er voor hen gebeden was...ik realiseerde me:

jij bent een van hen, een uit die grote stroom van mensen...

een van hen voor wie wij keer op keer bidden.

en ineens stonden we oog in oog...

Daar begint het, dat zal u met mij herkennen, in persoonlijk contact, als iemand een gezicht krijgt, dat je ontdekt: jij bent een mens als ik...met hetzelfde verlangen naar leven. Hetzelfde verlangen om

te voeden, om gevoed te worden. In een ontmoeting kun je je iets gaan voorstellen, iets gaan voelen van binnenuit bewogen worden.

En dat brengt me bij de parabel van de barmhartige Samaritaan, het archetype, het oerbeeld is het van barmhartigheid. Want daar gaat het om dat innerlijk bewogen worden.

Een spiegelverhaal is het. Ieder kan in de verschillende personages en handelingen een stukje van zichzelf herkennen.

Die wetgeleerde vraagt naar hoe hij deel krijgt aan het eeuwige leven.

Dat is de vraag naar duurzaamheid en kwaliteit. Het is de vraag aller vragen.....En de verschillende religies en geloofstradities geven allen een antwoord met een vrijwel gelijklopende strekking: de Guldenregel van de naastenliefde.

Daarom klinkt het ook zo vreemd, deze vraag uit de mond van de wijze wetgeleerde. Iedereen en zeker hij, zou je zeggen, weet het antwoord toch...

Het vragen naar de bekende weg doet vermoeden dat hij eigenlijk een uitweg zoekt...om die weg niet te hoeven gaan...

De wetgeleerde zoekt met zijn wijze van vragen naar een model, naar theorie waar hij zelf een beetje buiten schot kan blijven...hij weet precies wat er staat,...dat liefdesgebod Heb God lief, je naaste als jezelf... in het hart van de thora maar zo daagt hij Jezus uit, zeg me 'wie is mijn naaste...?'

Wat mag een ander van ons verwachten? Hoe ver reikt onze verantwoordelijkheid voor elkaar, voor de ander, de vreemdeling...?

Zijn vraag suggereert dat ik zelf kan uitmaken wie mijn naaste is; autochtonen wel, maar allochtonen niet; burenen wel, maar buitenlui niet; geloofsgenoten wel, maar kettters niet.

Maar Jezus weigert daarin mee te gaan. Hij weigert het spel mee te spelen. Hij doet niet aan ethiek.

Of beter: hij doet aan een ander soort ethiek. Hoe we met elkaar om behoren te gaan? Laat je theorie maar thuis. Je kunt je argumentatie nog zo sluitend hebben, de wereld wordt er niet anders of beter van en jijzelf wordt er ook geen ander mens door...

En daar is het Jezus toch om begonnen als hij een verhaal vertelt.

Dat iemand een ander mens wordt. Dat er van binnen iets gebeurt....Dat er iets gebeurt in die tussenruimte, tussen jou en de ander.. je blijft niet langer op afstand, je raakt er bij betrokken. De priester en leviet 'zien' de gewonde, maar worden niet geraakt en lopen er dus in een boog omheen. De herbergier (letterlijk: 'die iedereen in huis neemt') neemt de 'zorg' voor de gewonde man op zich zonder dat zijn innerlijke bewogenheid wordt vermeld. Daartussen staat de Samaritaan die zich ontfermt over een vreemdeling: 'Hij ziet, wordt in zijn ingewanden geroerd en zorgt.' De essentie van dit voorbeeld van compassie is de diepe geraaktheid. Hier wordt het zien écht zien. Hier wordt de zorg échte zorg. Compassie is zacht worden tot in de diepste kern van het hart, of eigenlijk nog ónder het hart, tot in de ingewanden, bij de aanblik van een gewonde medemens.

Het is dan ook niet langer de vraag: wie is mijn naaste, maar van wie ben ik naaste geworden? Als ik met mededogen wil leven laat ik me door mijn naaste uitkiezen.

Er zijn er die het doen. Die barmhartigheid handen en voeten geven, dag in dag uit, op de plek waar ze staan. Zij zijn het die de wereld dragen. vb: die drie blauwe zusters in Aleppo die weigeren weg te gaan. Tot in hun binnenste geraakt door hun naasten....wij moeten blijven om te troosten...zuster Nazareth in trouw. Maar ook dichterbij onder ons en in ons omgaan met de ander...Het is een beweging, blijven oefenen. En het wordt concreet, in hoe wij zorg dragen voor het kwetsbare in een ander. In onze aandacht voor wie ouder wordt...onze aandacht voor wie hulp en misschien wel steeds meer hulp nodig heeft...

In onze vasthouden ook en juist in deze tijd van verdeling en verwarring, van dood en rouw aan het visioen van vrede, van verzoening. Want ieder van ons is bestemd als beelddrager van de Ene van wie wij zingen: "van grond en vuur zult Gij ons maken, van geur en smaak, van licht en stem uw evenbeeld..."

Dat wij dat op de plek waar wij wonen, leven, werken en zorgen ons voor ogen mogen blijven. Dat wij daartoe bestemd zijn en steeds meer elkaars naasten mogen worden. Dat dit ons antwoord mag zijn...ook als wij met stomheid zijn geslagen, als we zien wat is.

Amen.